

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XI. Vtrum Substantia spiritualis sit ex conceptu suo intellectualis, &
intelligens actu?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

mane, & verum proloquium ex Philosopho.

Ad 2. Conceditur, motum omnem esse actum imperfecti. Quia est actus efficiens mobile, de cuius conceptu est imperfectio, ut patet, quia ex se essentialiter dicitur incompletiorem respectu eius, per quod formaliter mouetur. Angelo autem non repugnat huiusmodi imperfectio, ut patet ex multiplicitate eius motionis per varias intellectiones, & volitiones. Unde ex hoc capite non potest illi repugnare motus ab uno spatio in aliud spatium. Ceterum corporibus quatenus localiter mobilibus inest alia præterea imperfectio, cuius Angeli non sunt capaces. Corpora enim mouentur de uno loco in alium propter indigentiam rerum, & causarum, quæ adsunt in diversis locis. Substantiæ autem spirituales non habent huiusmodi indigentiam, ut per se patet, & superius iterum notatum est. Mouentur nihilominus de uno loco in alium, ut prosint corporibus existentibus in aliis locis. Quod multipliciter ab eis præstari potest applicando actiua passiuæ, quæ inuicem distabant.

Ad 3. Argumentum illud procedit bene aduersus transitum purè spirituales, seu metaphysicum de extremo ad extremum sine medio. Quia de causa dictum est, non posse Angelum transire metaphysicè, ac purè spiritualiter ab uno spatio ad aliud adæquatè distans à priori, seu quibus interiacet aliquod spatium adæquatè distinctum ab illis. Ceterum aduersus transitum physicum per operationem circa extremitates corporis, quibus interiacent aliæ partes eiusdem corporis, seu corpora alia, quin fiat transitus per partes medias, nihil inde concluditur. Quia non propterea verificatur, nihil omnino agere Angelum in spatio medio, si quidem producit in eo præsentiam suam purè spirituales, à cuius præexistentia dependet quoad actionem inductiuam suæ præsentia physica, seu quoad actionem, quam exercet circa corpus. Dictum nimirum est, transitum Angeli de extremo ad extremum sine medio per motum physicum intelligi de extremis, & medio contentis intra spatium, cui spiritualiter, seu metaphysicè adest Angelus pro priori naturæ, quodque est maximum naturaliter possibile respectu ipsius.

Hinc etiam patet ad 4. Quia totum spatium, cui Angelus potest adesse simultaneè, est finitum, & limitatum. Quia de causa à nonnullis, & Sanctis PP. & Theologis dicitur, Angelum circumscriptiuè esse in loco. Quia videlicet est assignabile spatium, cui toti, & non maiori adesse possit. Verum vltus communis obtinuit iam ut præsentia eius purè spiritualis ad spatium, & conueniens substantiæ ipsius, dicatur definitiua, & non circumscriptiua, quatenus totus adest toti spatio, & totus singulis quibuscumque partibus spatis; & præterea non commensuratur eatenus superficiæ corporis ambientis, seu quasi ambientis, nec ea circumcluditur. Verum hoc pertinet ad vocem tantum. Quod ad rem ipsam attinet, sequela obiectionis non tenet, siquidem necesse est, ut transitus physicus Angeli de extremo ad extremum sine medio contineatur intra spatium, cui toti potest ipse simultaneè adesse. Paritas desumpta ex cognitione ideò non tenet, quia per motum localem applicatur diuersis locis essentia eius, quod mouetur. At per cognitionem non applicatur rebus cognitis substantia cognoscentis; sed magis res cognita transferuntur intentionaliter ad cognoscentem, & manent in eius intellectu. Nulla igitur est paritas.

Ad 1. Sententiæ affirmantis. Modus ille communis loquendi Sanctorum PP. solum significat summam velocitatem, qua præcellunt motus Angelici motibus corporum naturalibus, quatenus Angeli singulis instantibus possunt acquirere naturaliter spacia adæquatè distincta à prioribus sibi adæquatè,

quæ sunt bene magna, & quibus proinde aliquoties replicatis exhauritur quælibet mutua distantia corporum, utcumque magna respectu nostri.

Ad 2. Motus Angeli metaphysicus, & purè spiritualis non commentatur loco physico, & corporali, sed indiuisim per unicam vocationem de nouo productam complectitur partes, & puncta infinita in potentia, quæ dantur in loco corporeo, & in quolibet eius parte. Motus verò physicus Angeli potest esse continuus transeundo medium successiuè, & complectendo infinitas partes, & puncta infinita in potentia, quæ insunt loco medio, per totidem eiusdem rationis partes, & puncta, quæ reperiuntur in tali motu, qui nimirum est partibilis, & continuus, licet Angelus sit impartibilis. Nec enim repugnat, effectum, seu actionem causæ impartibilis partibilem esse, ac diuiduum propter conditionem subiecti, circa quod operatur. Quod si transitus idem physicus Angeli sit discretus, ut potest esse iuxta dicta, procedet de extremo ad extremum sine medio, ut etiam dictum est supra, & intendit obiectioni.

QVÆSTIO XI

Utrum substantia spiritualis sit ex suo conceptu intellectualis, & intelligens actu.

IDEUM non esse ex suo conceptu intellectualis, atque ex suo conceptu esse intelligens actu, si est intellectualis ex eodem. 1. Quia plura sunt accidentia spirituales, quæ neque sunt intellectiua, neque intellectiones. Ergo sunt similiter possibiles substantiæ spirituales, quæ non sint intellectiua. Probatur consequentia, quia accidens ita videtur comparari cum intellectu, & cum virtute proxima intelligendi, sicut comparatur substantia cum intellectualitate radicali, atque spiritualitas non potest augere magis perfectionem substantiæ in genere suo, quam accidentis in suo.

2. Materialitas non excludit vim cognoscitiuam, ut patet in brutis, quæ sunt adæquatè materialia, simulque cognoscitiua. Ergo nec exclusio materialitatis includit, aut arguit virtutem cognoscitiuam, multo verò minus intellectiua. Patet consequentia, quia ubi affirmatio non est causa affirmationis, neque negatio est causa negationis. Ergo si affirmata materialitate non propterea affirmatur necessariò incognoscibilitas, neque negata materialitate negabitur necessariò incognoscibilitas, seu non cognoscitiuum.

3. Si substantia spiritualis ex suo conceptu esset intellectiua, quæ esset summè spiritualis, esset ex suo conceptu summè intellectiua. Quia prædicatum illatum alicuius alterius prædicati, est necessariò illatum eiusdem in eo gradu, in quo constituitur ipsum inferens. Sequela autem est falsa, quia Angeli sunt summè spirituales, cum sint omnino immateriales, ac proinde excludant ex se omnem prorsus materialitatem. At iidem sunt virtutis cognoscitiuæ limitatæ, ac imperfectæ solumque Deus est summè intellectiua. Ergo spiritualitas non infert intellectiualitatem.

4. Aliquid purè materiale, ut aer, est susceptius specierum intentionalium. Nempe mediante aëre transmittunt sensibilia species suas intentionales in sensum. Ergo aliquid spirituale potest similiter con-

uerse

uerſo non eſſe ſuſceptum ſpecierum intentionaliū, ac proinde, nec intellectum, nec ſenſitium. Patet conſequentia. Quia oppoſitorum eadem eſt ratio ad oppoſita.

5. Incorruptibile non eſt ex ſuo conceptu intellectum, ut patet in Caelis, incorruptilibus ſimul & non intellectis. Ergo nec ſpirituale eſt intellectum ex ſuo conceptu. Patet conſequentia. Quia ex nullo capite apparet maior ratio perfectionis in conceptu ſpiritualitatis, quam in conceptu incorruptibilitatis. Immo, incorruptibilitas videtur præminere: tum quia conſeruari in eſſe, eſt appetibilis quouis alio ex genere ſuo, tum quia incorruptibilitas aſſimilatur magis immutabilitati, & æternitati Dei, quam aſſimiletur ſpiritualitas eſſentiæ, aut ulli attributo diuino.

6. Si quod eſt purè ſpirituale, eo ipſo eſſet intellectum, eſſet etiam eo ipſo intellectio per eſſentiam ſuam. Quia intellectum purè ſpirituale eſſet perfectius, quam intellectus agens animæ noſtræ. Eſſet enim remotius à corpore, cuius anima noſtra eſt forma, cum ſubſtantia purè ſpiritualis, & in ſe completa nullius poſſit eſſe forma corporis. Intellectus autem agens eſt ſua actio, adeoque eſt intellectio per ſeipſum, ut apparet ex tertio de anima text. 19. & ex Commentatore ibi. At ſequela eſt abſurda ex conſeſſione omnium. Quia in ſolo Deo, qui ſolus eſt purus actus, actio eſt idem cum ſubſtantia, cuius eſt actio.

7. Subſtantia ex ſuo conceptu intellectiua, eſt viuens ex ſuo conceptu, & rursus viuens eſt eſt vita, ut habetur in 2. de anima text. 37. Intellectio autem eſt vita, ut habetur ex lib. 11. metaph. text. 39. Ergo ſi ſubſtantia ſpiritualis ex ſuo conceptu eſſet intellectiua, eſſet etiam intellectio ſua ex ſuo conceptu.

Art. 1. Reſpondetur. Quæ ſunt inuicem diſſimilia, ſunt inuicem inæqualia, & quæ ſunt magis diſſimilia, ſunt magis inæqualia, ut obiter, ac breuiter ſed efficaciter oſtenſum eſt quaſt. 44. de Deo ad 7. art. 1. Subſtantia autem ſpiritualis eſt magis diſſimilis omni ſubſtantiæ materiali, quam ſubſtantia aliqua materialis alicui alij ſubſtantiæ materiali. Quod videtur patere ex terminis. Ex alia verò parte ſubſtantia quælibet intellectualis eſt magis diſſimilis cuiſlibet ſubſtantiæ non intellectuali, quam ſubſtantia aliqua non intellectualis, alicui alij ſubſtantiæ non intellectuali. Quod itidem patet ex terminis. Ergo ſubſtantia quælibet tum ſpiritualis, tum intellectualis diſtat maiori inæqualitate à quælibet ſubſtantiæ, tum materiali, tum non intellectuali, quam diſtare poſſint inuicem aliquæ duæ ſubſtantiæ vel non intellectuæ, vel materiales. Si igitur poſſibilis eſſet ſubſtantia ex vna parte immaterialis, & ſimul ex alia parte non intellectualis, poſſibile utique eſſet, ut eadem ſubſtantia diſtaret magis, ſimulque diſtaret minus ab vno eodemque termino. Nempe quæ eſſet immaterialis diſtaret magis à brutis, quam bruta inter ſe, aut ab alijs rebus materialibus non ſenſitiuis. Quæ vero eſſet non intellectualis, diſtaret minus ab iſdem rebus non ſenſitiuis, quam bruta inter ſe, aut ab alijs rebus, nec intelligentibus, nec ſentientibus; quandoquidem ſubſtantia ſpiritualis ſenſitiua eſſe nequit, ſed ſolum intellectiua. Quæ duo patent ex duobus principijs immediatè ante præmiſſis. Patet igitur nullam ſubſtantiam eſſe poſſe purè ſpiritualem, ideoque excedentem omnia corpora, quibus ea foret diſſimilior, quam poſſint eſſe vlla duo corpora inter ſe; ſimulque non intellectualem, ideoque non excedentem omnia corpora, quibus eadem foret eatenus minus diſſimilis, quam aliqua duo corpora inter ſe, videlicet quam brutis omnibus, quiduis aliud

corporale, ſicut ſunt corporalia bruta ipſa. Igitur ſubſtantia ſpiritualis ex ſuo conceptu eſt intellectualis.

Art. 2. Accedit ſubſtantiam materialem, quæ materialis eſt, eſſe valde imperfectam, quatenus, ut ſit, indiget pluribus ſimultanè confluentibus in ſuum eſſe ſubſtantiale. Quia in ſubſtantijs purè materialibus neque forma poteſt eſſe ſine materia, neque materia ſine forma, & præterea neutra poteſt eſſe, & conſeruari abſque partibus integralibus penè innumeris, diuiſibilibus inuicem realiter, atque inter ſe vnitis. Quod autem pluribus indiget, eſt magis imperfectum cæteris paribus. Quia eo ipſo componitur ex pluribus, quorum quodlibet eſt inſufficiens ſe ſolo ut ſit, & conſeruetur, adeoque componitur ex pluribus, quorum quodlibet eſt imperfectiſſimum. Manifeſtiſſimum namque argumentum imperfectionis eſt inſufficiencia, & maior maioris cæteris paribus, ut ſunt paria in præſenti, quatenus vnumquodque comparatur cum eſſe ſuo ſimpliciter, ac præciſè. Oppoſita huic imperfectioni perfectio conuenit ſubſtantiæ ſpirituali. Quæ nimirum ex ſuo conceptu eſt penitus ſimplex quoad ſuam eſſentiam, ac naturam, neque ut ſit, indiget pluribus partibus, quarum nulla exiſtere poſſit abſque reliquarum conſortio. Patet igitur ſubſtantiam purè ſpiritualem, & completam per ſe ipſam abſque conſortio materiæ, & abſque partibus integralibus, ex ſuo conceptu eſſe perfectiorem, quam bruta, quibus ineſt oppoſita compoſitio, & indigentia partium. Foret autem eadem ſubſtantia iſdem brutis imperfectior, ſi non eſſet intellectualis. Quia nec ſenſitiua eſſe poſſet, cum de conceptu ſenſus, ac ſenſitiui ſit organum corporeum. Patet autem, quod non eſt intellectum, nec ſenſitium, adeoque nullo modo, eſt cognoscitium, eſſe imperfectius quolibet quomodolibet cognoscitium. Quia omne cognoscitium habet quamdam eſſendi vniuerſalitatem peculiarem, quatenus ea omnia ad ſe trahere, & actiuitate ſua in ſeipſo reficere aliquo modo poteſt, quæ cognoscere poteſt. Quod vero cognoscitium nullo modo eſt, caret eiſmodi amplitudine eſſendi, ut patet, ac proinde eſt naturæ reſtrictioris, magiſque limitate. Repugnat igitur hac etiam ratione non minus, quam præcedenti ſubſtantiam aliquam eſſe omnino ſpiritualem, proſuſque expertem materiæ, & non eſſe intellectualem.

Art. 3. Accedit ad hæc quæcunque ſunt in hoc vniuerſo, quæque eſſe poſſunt in quolibet vniuerſo, eſſe ex ſuo conceptu inuicem deuincta per mutuas vtilitates, quæ mediata, vel immediata redundant ex quibuiſvis eius partibus in quauis alias. Quod enim exiſteret in aliquo vniuerſo cum omnimoda inutilitate reſpectu cæterarum omnium, & ſingularum partium eiſdem vniuerſi, eo ipſo redundaret, & perperam exiſteret, atque exigentibus reliquis omnibus partibus eſſet excludendum ab vniuerſo, eadem ratione, qua in Euangelio ſal inſutuatum dicitur mittendum foras, ut conculcetur, & palme qui non fert fructum dicitur mittendus in ignem; & ſic de quibuiſvis alijs, quæ ſimiliter ſe habent reſpectu ſui totius, ſeu collectionis rerum peculiaris, ad quam ſpecialiter pertinent. Subſtantia autem purè ſpiritualis, quæ non foret intellectualis, foret proſuſ inutilis vniuerſo, omnibusque & ſingulis eius partibus, utpote nulla vitali, aut tranſſenti actione prædita. Vitali quidem. Quia ſubſtantia ſpiritualis ſecluſa intellectione, eiuiſque adiutorio nihil vitaliter agere poteſt, cum ſentire non poſſit, nec vegetari, atque iis ſecluſis reliqua omnis vitalitas per intellectiorem exercetur, aut cum intellectione, & non aliter. Tranſſenti verò, quia non poſſet in primis producere aliam ſubſtantiam ſibi ſimilem, cum ſubſtantia ſpi-

rituali

ritualis sit ex pers. materia, & subiecti ex quo educatur per generationem, creatio verò repugnat omni enti creato. Deinde neque substantiam ullam materialem gignere possit. Quia materialia non continentur efficienter in spiritualibus, ut apparet à fortiori ex Angelis existentibus de facto, quos in prima quæstione ostendimus esse spirituales, & intellectuales, atque adeo perfectiores substantia spirituali non intellectuali, & qui nihilominus non continent in se efficienter aliquid materiale. Qua eadem ratione excluditur ab eadem substantia spirituali, & non intellectiva, actio etiam alterativa, aut productiva alicuius alterius qualitatis, aut accidentis materialis. Actio autem directiva aliorum manifestius repugnat substantiæ non intellectivæ. Nulla igitur actio utilis cuiquam esse posset eiusmodi substantia. Perperam igitur, ac insipienter fieret, quomodo nihil à Deo fieri potest. Repugnat igitur eiusmodi substantia.

Art. 4. Facilius demonstratur repugnare substantiam intellectualem creatam, quæ sit indistincta realiter ab actu intelligendi, seu intellectione sua, quia intellectio ex suo conceptu est actio vitalis. Et rursus actio vitalis ex suo conceptu est ab intrinseco. Quæ duo ostensa sunt in qq. de Anima. Repugnat autem substantia creata, quæ secundum suum esse substantiale sit ab intrinseco, seu existens vi sua, & à se, ut liquet ex iis, quæ circa existentiam Dei dicta sunt quæst. 2. de Deo. Repugnat igitur substantia creata indistincta realiter ab intellectione, seu quæ secundum suum esse substantiale sit actus intelligendi. Apparet itaque ex iis, Angelos, de quibus innouit quæst. 1. & 2. esse immateriales, & purè spirituales, esse intellectuales, distinctos vero quoad substantiam ab omni actu intelligendi tam se, quam alia. Licet autem in eadem quæst. 1. aliis ex capitibus comprobatum sit, Angelos esse substantias intellectuales, libuit nihilominus specialem istam instituere quæstionem de illatione intellectualitatis ex spiritualitate, propter difficultates, quas movent plerique moderni circa probationem, quæ D. Thomas quæst. 14. art. 1. demonstrat existentiam scientiæ in Deo, ex eius immaterialitate, seu spiritualitate. Visa nimirum est dilcussio huius rei opportunior pro hoc loco, tum quia ea illatio est vniuersalior, latiusque patens, ut apparet ex dictis, quàm sit scopus ille de existentia scientiæ in Deo; tum quia scientiam Dei conuincunt manifestius plures aliæ rationes, ut apparet ex dictis, & insinuat quæst. 15. de Deo, ubi propterea hæc probatio ex immaterialitate insinuatitè tantum attacta est; intellectualitas verò Angelorum nulla ratione à priori, aut clarius, aut efficacius conuincitur, quàm ex eorum immaterialitate.

Ad 1. Qualibet substantia creata est prædita multiplici accidentium differentia pro multiplicitate munerum, ratione quorum illis indiget substantia. Vnde singula accidentia non participant necessario totam, ac supremam sui generis vniuersalis perfectionem, sed aliqua sunt infima, & vix ullius perfectionis, tamen si comprehendantur sub genere perfectissimo, ut patet inter alia in vbicatione, & duratione spirituali. Quia nimirum sunt obliquum quoddam substantiæ, ac proinde obliquè tantum sub genere spiritualis continentur, nec participant eius perfectionem, nisi quatenus interest substantiæ cui insunt. Quapropter præeminet in eis ratio muneris peculiaris, quo inserviunt substantiæ, rationi generis vniuersalis, sub quo continentur. Hinc sit durationem, & vbicationem Angeli, tametsi spirituales sint, magis assimilari vbicationi, & durationi substantiæ materialis, ideoque materialibus, quàm assimilentur eadem vbicationi, & duratio materialis sensationi, & appetitioni itidem

materialibus. Alia longè ratio est de substantiis, quæ habent rationem recti, & finis respectu suorum accidentium, & existunt, saltem eatenus, gratia sui, ideoque continentur directè sub genere vnaquæque suo, ideoque participant necessariò totam eius perfectionem secundum se considerati. Hac igitur de causa non tenet paritas, atque rationes superius propositæ conuincunt circa substantias, & non conuincunt cum proportionem adæquatam circa accidentia.

Ad 2. In substantia spirituali, quæ spiritualis est, saluatur perfectio substantiæ materialis, & excluditur eius imperfectio. Vnde ex eo, quod materialitas componi possit cum cognoscitio, non concluditur spiritualitatem posse similiter componi cum non cognoscitio, sed componi posse, atque necessariò componi cum cognoscitio in gradu perfectiori, & carente imperfectione, quæ est propria cognoscitui materialis. Distinguenda itaque est prior consequentia obiectionis. Ergo nec exclusio materialitatis includit, &c. si materialitas excludatur per prædicatum positium, & perfectius, quale est spiritualitas, negatur consequentia. Si secus per possibile, vel impossibile, transeat consequentia.

Ad 3. Angeli sunt quidem summè spirituales quoad conceptum negatiuum materialitatis, non tamen summè spirituales per summam distantiam à rebus materialibus, summamque discrepantiam ab earum imperfectionibus; quandoquidem conueniunt cum illis quoad plures imperfectiones communes omni enti creato. Itaque comparatio obiectionis quoad conceptum negatiuum est de subiecto non supponenti. Quia omne spirituale est essentialiter summè spirituale quoad conceptum negatiuum materialitatis. Quoad conceptum vero positium perfectionis, & discrepantiæ à re materiali, assumit falsum eadem obiectione. Quia non omnis substantia spiritualis summè discrepat magnitudine suæ perfectionis à re materiali, ideoque non est summè intellectiva ex suo conceptu, licet ex eodem sit absolutè intellectiva.

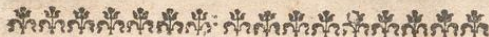
Ad 4. Dicitur proportionaliter in primis illud ipsum, quod dictum est ad 2. Deinde species intentionales sunt in aëre materialiter tantum, nec dant illi suum effectum formalem, sicut dant potentia sensationis animalis. Vnde consequentia est nulla.

Ad 5. Probabile valde est, nullum corpus esse incorruptibile ex sua natura tam partialiter, quam totaliter, atque auctores minime contemnendi, & rationibus non facile contemnendis dicunt, Cælos, omniaque cælestia corpora esse corruptibilia partialiter, sicut aër, aqua, & terra, tametsi se totis corrumpi minime possint, sicut nec possunt eadem elementa. Verum de hoc aliàs. Nempe quoad præsens sufficit dicere, incorruptibile, si potest esse corpus, & materiale, non habere perfectionem ita oppositam imperfectioni corruptibilium adæquatè sumptæ, sicut spirituale habet perfectionem oppositam imperfectioni propriæ, & peculiari rerum materialium adæquatè sumptæ, uti superius ponderatum est. Ex quo corrumpunt omnes comparationes corruptibilium, & incorruptibilium assimiles comparationibus superius institutis inter spiritualia, & materialia. Quod considerationi cuiusque relinquo, ne sim longior absque necessitate. Facile namque est, sed aliquanto morosum, ea considerare, & applicare, ut expedit. Deum ratio illa de inutilitate essentiali substantiæ spiritualis non intellectivæ, manifestissimè non tenet quoad substantiam materialem incorruptibilem non intellectualem, ut patet in corporibus cælestibus, si ea sunt etiam partialiter incorruptibilia, ut tenetur communiter cum philosopho. Quod additur de maxima appetibilitate conseruationis in esse, & de maxima assimilatione incorruptibilitatis ad immutabilitatem.

bilitatem, & aternitatem Dei, ideo non conuincit, quia conseruatio in esse appetitur maxime, non propter eius maximam bonitatem, & perfectionem, sed propter necessitatem eius ad reliqua omnia bona. Alia nempe appetuntur maxime propter magnitudinem bonitatis, alia propter magnitudinem necessitatis eorum. Iam incorruptibilitas coniuncta cum materialitate assimilatur immutabilitati, & aternitati Dei, cum maiori ratione dissimilitudinis ex materialitate sibi adiuncta, vt liquet ex dictis supra art. 2. Vnde quia spiritualitas excludit materialitatem, & omnes peculiare imperfectiones ipsius, magis assimilatur Deo absolute.

Ad 6. Intellectus agens dicitur à Philosopho esse sua actio, non per essentiam, sed per concomitantiam, quatenus ex suo conceptu est substantialiter in actu, ideoque si nihil obstat aliud, sequitur protinus, & concomitatur actio: quo differt intellectus agens à possibili, qui est remotior ab actione, vt dicit, ac exponit D. Thomas quæst. 54. art. 1. ad 1. Vnde concessio excessu Angeli, seu substantia pure spiritualis supra intellectum nostrum agentem, negatur sequela.

Ad 7. Vita dicitur de substantia in concreto, de operatione vero vitali, qualis est intellectio, eadem dicitur in abstracto, ideoque argumentum laborat æquiuocatione, & nihil concludit.

QVÆSTIO XII.

Vtrum Angeli intelligant per species sibi superadditas?

IDENTVR non illis indigere. 1. quia Angeli indigent propinquitate obiectorum, vt ea cognoscant. Ergo non vtuntur, nec indigent speciebus impressis obiectorum. Patet consequentia, quia qui habet apud se speciem obiecti alicuius, eo ipso habet in se principium sufficiens ad totum concursum obiectuum, quo intellectus indigere potest, ac proinde non amplius indiget propinquitate obiecti, vt eliciat cognitionem eius. Probat antecedens Martinon ex sacris litteris. Quia Iob. 1. 7. dicente dæmone se circuiuisse terram, eamque perambulauisse, interrogat illum Deus; an considerauerit seruum suum Iob. Ex quo datur intelligi eam fuisse dæmoni occasionem opportunam considerandi Iob, quam non habuisset, si longe ab hominibus semotus suo in loco latuisset. Similiter Matth. 12. 43. dicitur dæmonem perambulasse loca arida ad captandam requiem, eaque non inuenta, reuertisse domum, ex qua exierat, & ea inuenta mundata, ac ornata, iuisse ad conuocandos socios. Quod si posset obiecta vtrumque, & quantumcumque distantia æquè bene intueri, ac propinqua, necesse non habuisset perambulare loca arida, nec spes inueniendæ requiei eum fefellisset, ac demum potuisset socios æquè benè in domum antecederet notam, ac familiarem conuocare, quin illam prius aduisset, vt certior fieret status præsentis.

2. Pro cognitione obiectorum spiritualium non sunt necessaria species vllæ impressæ, cum ea obiecta sint intrinsecè proportionata, vt immediate per se ipsa possint cooperari ad producendam cognitionem sui. Obiecta autem materialia non sunt idonea, quæ emittant species sui spirituales, quales solæ recipi possunt in intellectu Angelico. Nulla igitur obiecta cognoscuntur ab Angelo mediantibus speciebus impressis eorum.

3. Agentia naturalia vniuersalia, nempe corpora cælestia exercent suam actiuitatem circa omnia corpora sibi subiecta absque vlla cooperatione istorum in illa, per qualitates aliquas fluentes ab ipsis, eisdemque specialiter correspondentes. Maior autem est perfectio, & sufficientia intellectus Angelici ad actiones sibi connaturales circa obiecta omnia substantia virtuti suæ intellectiue. Multo igitur minus indiget intellectus Angelicus adiutorio qualitatum, seu specierum transmissarum ab obiectis in eundem intellectum.

4. Angelus cognoscit omnia præcisè per suam substantiam, vt apparet ex Dionysio dicente cap. 7. de diu. nom. Angelos scire ea, quæ sunt in terra, secundum propriam naturam mentis. Natura autem mentis Angelicæ est ipsa Angeli essentia. Rursus quicquid est in altero, est in ipso per modum eiusdem alterius, omnia autem sunt in Angelis, inferiora quidem essentialiter, superiora vero participatiue, idque conuenit Angelo ex essentia sua, vt colligitur ex Dionysio cap. 4. de diu. nom. part. 1. Cum igitur Angelus sit intellectualis, omnia sunt in ipso intellectualiter, vel per essentiam, vel participatiue. Igitur omnia cognoscere, ac perfectè intelligere potest per suam essentiam præcisè, perfectione accommodata conditioni singulorum obiectorum. Alioquin Deus non congregaret tota in totis, vt dicit ibi Dionysius, idest omnia in omnibus, modo vtrique congruente singulis respectu singulorum, atque adeo intelligibiliter respectu Angelorum. Demum in his, quæ sunt sine materia, idem est intellectus, & quod intelligitur. Ergo intellectus perindè sufficit se solo, atque coniunctus cum obiectis, aut speciebus obiectorum ad intelligendum omnia; siquidem hæc quatenus intelligibilia non distinguuntur ab ipso intellectu.

5. Angelus non vitur naturaliter speciebus, neque inditis à Deo, neque acceptis à rebus cognoscibilibus, sed inductis actiuitate ipsarum rerum cognoscibilium. Non quidem inditis à Deo. Quia eo ipso tales species forent supernaturales. Id enim est vnicuique supernaturale, seu supra naturam ipsius, quod superat totam vim, & actiuitatem eius, solumque haberi ab eo potest operante virtute diuina. Sed neque speciebus acceptis à rebus iuari potest Angelus. Quia res materiales sunt inhabiles ad inducendas virtute sua species spirituales, ac intelligibiles; res vero spirituales se ipsis sunt proportionatæ, vt cooperentur intellectui Angelico. Nulla igitur species impressæ sunt admittendæ in intellectu Angelico.

Art. 1. Respondetur. Certum in primis est, intellectum Angelicum indigere concursu aliquo obiectorum sibi cooperante, vt ea intelligat. Primo quia omnis cognitio realiter producta, ac superaddita cognoscenti, est imago sui obiecti, vt pote instituta primario ad representandum idem obiectum. De ratione autem imaginis est, vt procedat à suo prototypo, vt docet, & probat August. quæst. 4. in Deuter. & lib. 83. qq. quæst. 74. Omnis igitur cognitio realiter producta, & superaddita cognoscenti procedit ab obiecto, atque ab eius concursu, & cooperatione essentialiter dependet. Deinde intellectus ex suo conceptu est principium vniuersale cognoscendi omnia, & quælibet obiecta, atque vnaquælibet cognitio, cum ex conceptu suo sit simillima obiecto, habet in se necessario perfectionem peculiarem specialiter correspondentem peculiari cuiusque obiecti perfectioni. Repugnat autem in vno, eodemque indissolubili principio finitæ, ac limitatæ perfectionis, quale est omne principium intellectuum creatum etiam Angelicum, contineri, tanquam in causa adæquata, ac sufficiente per se præcisè, omnes omnium rerum peculia-